

OSMO UKKONEN: ITSEKKYYDEN KUKKA

Arvostelu: Aarne Pynnönen

Raija ja Lauri vuoden liiton ja yhden lapsen jälkeen eroavat, koska Lauri on narsisti. Kirja alkaa lapsen huoltajuusoikeudenkäynnistä. Luvut alkavat Narkissos-teemalla ja kertovat kronologisesti pienin takaumin avioliiton synnystä, sen kestosta ja mahdollisuudesta. Raija ryhdistäytyy vihdoinkin, saa tuekseen lääkärisisarensa ja tämän tolkkullisen miehen ja hakee eroa. Loppukohtauksessa palataan raastupaan ja huoltajuuskiista lähestymiskieltoineen saa oikeudenmukaiselta tuntuvalta ratkaisun, jonka oikeellisuuden Lauri omalla käytöksellään oikeussalissa todistaa. Oikeudenkäynnit tulevat jatkumaan, mistä kirja vain antaa vihjeen. Samoin selviää, että Lauri ei ole miksikään muuttunut eikä muutu.

Trendit seuraavat toisiaan, kirjallisuudessakin. Aina aika-ajoin käännetään myös ihmissielun yöpuoli päällepäin. Pedofilia, soviniismi, perheväkivalta, seksismi jne. Nyt on aallonharjalla vuorostaan narsismi. Ongelmat on syytä tuoda esiin. Itsestään ja salaamalla ne eivät ainakaan ratkea. Ja sitä paitsi, nämä pimeät tarinat ovat mielenkiintoisia, koska jokainen tunnistaa lähipiirissään ainakin yhden "sellaisen". Kuinka ollakaan, melkein aina tuo tarinan konna kirjallisuudessa ja elokuvassa on mies, vaikka tutkimusten mukaan mikään mainituista taudeista ei ole sukupuolisidonnainen. Tämän seurauksena ei kohta enää uskalla lohduttaa itkevää lasta (pedofilia), ei sanoa mitään kielteistä naisväelle (soviniismi), ei iskeä silmää (seksismi), ei pukeutua tai käyttäytyä mallikkaasti (piilonarsismi), puhumattakaan nyt oman puolensa pitämisestä (julkinnarsismi ja vielä pitkälle kehittynyt). Lääkärit ovat diagnooseissaan kovin varovaisia. Mutta kun asiaa riittävästi rummutetaan mediassa ja julkaistaan 46-kohtaisia oirelistoja netissä, ainakin lähimmäiset diagnosoivat meistä miehistä itse kunkin. Päätöksistä ei voi valittaa.

Osmo Ukkonen on jo edellisen kirjansa pohjalta osoittanut hallitsevansa rankat aiheet. Valittu tematiikka osoittaa ajan tajuun; tällaiselle näyttää olevan se paljon puhuttu "sosiaalinen tilaus". Jo 1987 Marjaliisa Muurman kirjoitti kirjan (Kuvan kääntöpuoli) miehestään kansanedustaja Peter Muurmanista, mistä kirjasta tuli kaikkien narsistikirjojen äiti. Sittemmin niitä on putkahdellut enemmän kuin viime syksynä sieninä. Ukkosen kirjan lukujen ohjaimiksi valittu Echo-Narkissos -myytti sopii mielestäni hyvin rytmittämään kerrontaa, vaikkakaan ei suoraan korreloi tekstin kanssa. Eikä tarvitsekaan. Kronologista kerrontaa sujuvoitetaan käyttämällä sopivasti takaumia. Sopivasti tarkoittaa tässä, että lukijaa opastetaan ymmärtämään juoni, mutta häntä ei sekoiteta liian vähällä eikä liian paljolla ajassa hyppelehtivällä tiedolla.

Ukkosen kirja voidaan ymmärtää romaanin muotoon puetuksi sairauskertomukseksi ja sellaisena se myös toimii. Huumori tässä genressä on mahdotonta. Ainoana (tähallisenä tai tahattomana) huumorinpilkkuna voisi ehkä nähdä tavan, jolla narsistinen päähenkilö torjuu omat vikansa ja itseensä kohdistuvan arvostelun, kuin vika olisi muiden. Samoin hän kokee täysin normaaleiksi suhteensa vaimoon, työtovereihin ja alaisiinsa, vaikka kaikinainen normaalius puuttuu. Tahattomuuden puolesta puhuu se, että kaikki nuo piirteet ovat osa taudinkuvaa; niinhän narsistit käyttäytyvät, ja se on hyvin ja maksimaalisesti kuvattu.

Tapani mukaan arvioin tätäkin kirjaa omista kokemuksistani lähtien ja vajavaisin ottein. Minuakin on syytetty joskus narsistiksi. Tämän lukeminen oli vapauttavaa. Koin sittenkin olevani kirjan narsistiin verrattuna ihan tavallinen suomalainen köriläs: vailla käyttäytymistapoja, vailla pukeutumistyyliä, ilman supliikkia, mutta joskus ihan kivakin, vaikka haisenkin.

Lukekaa kirja, mutta älkää samaistuko!